ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼ (ਫੇਮ)

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਕੇਂਦਰੀ ਦਫਤਰ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਬੇਦਾਅਵਾ

ਇਹ ਕਿਤਾਬ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦ / ਉਤਪਾਦਾਂ, ਜਾਂ ਸੇਵਾ/ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿੱਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਪੀਰਾਈਟ

ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਸਰੋਤ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ - ਜੁਲਾਈ 2020

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ
Reserve Bank of India
India's Central Bank

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ
10 ਵੀਂ ਮੰਜਿਲ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ
ਫੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ - 400 001

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ/ਆਭਾਰ
ਡਿਜ਼ਾਈਨ: ਕੌਸ਼ਿਕ ਰਾਮਚੰਦਰਨ

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਤਾ

ਸੰਦੇਸ਼ 1 - ਲੋਨ 'ਤੇ ਵਿਆਜ....01

ਸੰਦੇਸ਼ 2 - ਮਿਸ਼ਰਿਤ (ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ)....02

ਸੰਦੇਸ਼ 3 - ਮਹਿੰਗਾਈ....04

ਸੰਦੇਸ਼ 4 - ਸਮੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ 05

ਸੰਦੇਸ਼ 5 - ਜੋਖਮ ਬਨਾਮ ਮੁੜ-ਅਦਾਇਗੀ (ਰਿਟਰਨ)....07

ਸੰਦੇਸ਼ 6 - ਵਿਭਿੰਨਤਾ (ਡਾਈਵਰਸਿਫਿਕੇਸ਼ਨ)....09

ਮੁਢਲੀ ਬੈਂਕਿੰਗ

ਸੰਦੇਸ਼ 7 - ਬਜਟ, ਬਚਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰਨ ਉਧਾਰ 10

ਸੰਦੇਸ਼ 8 - ਜਮ੍ਹਾ ਖਾਤੇ....13

ਸੰਦੇਸ਼ 9 - ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ....14

ਸੰਦੇਸ਼ 10 - ਨਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ....15

ਡਿਜੀਟਲ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ

ਸੰਦੇਸ਼ 11 - ਪ੍ਰਚੂਨ ਪੈਸੇਭੇਜਣਾ....17

ਸੰਦੇਸ਼ 12 - ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਪੇਮੈਂਟਸ ਇੰਟਰਫੇਸ....18

ਸੰਦੇਸ਼ 13 - ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ....20

ਸੰਦੇਸ਼ 14 - ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ....21

ਸੰਦੇਸ਼ 15 - ਧੋਖਾਧੜੀ (ਡਿਜੀਟਲ) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਗਾਹਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 23

ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਸੰਦੇਸ਼ 16 - ਮਿਸ-ਸੈਲਿੰਗ....25

ਸੰਦੇਸ਼ 17 - ਸਚੇਤ ਪੋਰਟਲ....26

ਸੰਦੇਸ਼ 18 - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣਾ 27

ਸੰਦੇਸ਼ 19 - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਤੰਤਰ 29

ਸੰਦੇਸ਼ 20 - ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਸੀ.ਐਮ.ਐਸ.) 31

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼ (ਫੇਮ)

ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਤਾ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਸੰਦੇਸ਼ 1 { ਲੋਨ 'ਤੇ ਵਿਆਜ }

{ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ 1 ਸਾਲ ਲਈ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ}

{ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ 10% ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ* ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।}

ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ (ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ) ਤੇ 10 ਰੁਪਏ (ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ *) ਯਾਨੀ = ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 110 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ।

ਸਧਾਰਨ ਵਿਆਜ * ਦੀ ਗਣਨਾ

$$\left(₹100 \times \frac{10}{100}\right) \times 1 = ₹10$$

ਅਰਥਾਤ

$$I = \left(P \times \frac{r}{100}\right) \times n \quad \text{where}$$

ਪੀ = ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ; ਆਈ = ਵਿਆਜ; ਆਰ = ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਅਤੇ ਐਨ = ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

ਪਰ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ !!!

- **ਹਮੇਸ਼ਾਂ** ਲੋਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- **ਹਮੇਸ਼ਾਂ** ਬਰੀਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਪੜ੍ਹੋ, ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ 2% (ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ) ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 24% ਤੱਕ ਕੰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- **ਹਮੇਸ਼ਾਂ** ਅਸਲ ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਤ 'ਤੇ ਪੈਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਵਾਓ।

*** ਬੈਂਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਲੋਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।**

ਸੰਦੇਸ਼ 2 { ਮਿਸ਼ਰਿਤ (ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ) }

ਮਿਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਵਿਚ, ਲਾਭ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪਲਸ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ!

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨ ਸਧਾਰਨ ਵਿਆਜ * ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ!

ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ:

ਸਾਲ 1	
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ	₹ 10,000
ਵਿਆਜ @ 10% (ਸਾਲਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ)	₹1,000
1 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ੀ	₹11,000
ਸਾਲ 2	
11,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਵਿਆਜ @10% (ਸਾਲਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ)(ਅਰਥਾਤ ਅਸਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ 10,000 ਰੁਪਏ + ਵਿਆਜ 1000 ਰੁਪਏ)	₹1,100
2 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ੀ	₹12,100
ਸਾਲ 3	
12,100 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਵਿਆਜ @10% (ਸਾਲਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ)	₹1,210
3 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ੀ	₹13,310

ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ

$$\text{ਏ} = \text{ਪੀ} \times \left(1 + \frac{\text{ਆਰ}}{\text{ਐਨ}}\right)^{\text{ਐਨ}*\text{ਟੀ}}$$

ਜਿੱਥੇ ਏ = ਰਾਸ਼ੀ; ਪੀ = ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ; ਆਰ= ਵਿਆਜ ਦਰ (ਦਸ਼ਮਲਵ);

ਐਨ = ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਦੀ ਸੰਖਿਆ; ਟੀ = ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ

* ਬੈਂਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਲੋਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਿਸ਼ਰਿਤ (ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ) ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

10% ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜਦਰ ਤੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਜਦੋਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 20,000 ਰੁਪਏ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਰ 10% ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 26,851 ਰੁਪਏ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ।

[= 10000 *(1+((10/100)/4)))^4*10
= 10000 * 2.6851
= 26,851]

ਇਸ ਲਈ, ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਤੋਂ 6,851ਰੁਪਏ, ਜਾਂ 34% ਜਿਆਦਾ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ!!!

ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਜੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

* ਬੈਂਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਲੋਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਦੇਸ਼ 3 { ਮਹਿੰਗਾਈ }

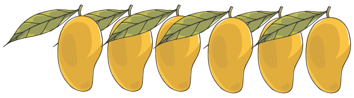

2019

ਵਿੱਚ ਮਨ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ
1 ਕਿਲੋ ਅੰਬ 100 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

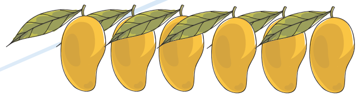

2020

ਵਿੱਚ, ਉਹੀ 1 ਕਿਲੋ ਅੰਬ ਦੇ
ਤੁਸੀਂ 110 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

1 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ

ਮਹਿੰਗਾਈ = 110 ਰੁਪਏ - 100 ਰੁਪਏ = 10 ਰੁਪਏ

ਜਾਂ

(10/100)*100 = 10%

ਇਸ ਲਈ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਮੇਂ- ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਹੈ।ਇਸ ਨਾਲ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ

ਦ੍ਰਿਸ਼ 1

ਸਾਲਾਨਾ 6% ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ

ਰਿਟਰਨ - 6%

ਮਹਿੰਗਾਈ - 4%

ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਦਰ:

ਰਿਟਰਨ % - ਮਹਿੰਗਾਈ % = 6% -4% = 2% ਯਾਨੀ

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਿਟਰਨ

ਦ੍ਰਿਸ਼ 2

ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ

ਰਿਟਰਨ - 0%

ਮਹਿੰਗਾਈ - 4%

ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਦਰ:

ਰਿਟਰਨ % - ਮਹਿੰਗਾਈ % = 0% - 4% = - 4% ਅਰਥਾਤ.

ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਿਟਰਨ

ਨਕਦ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਿਚ 4% ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ 4% ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਹੀ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਸਕਣ!

ਸੰਦੇਸ਼ 4 { ਸਮੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ }

ਸਮੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਟੀ.ਵੀ.ਐਮ) ਉਹ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ ਉਪਲਬਧ ਧਨ ਰਾਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਨ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਵੇ. ਹੁਣ ਦੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇੱਕ **10% ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ** / ਛੋਟ ਦਰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ

ਮੰਨ ਲਓ ਕੀ 10% ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰਤੇ, ਸਾਲਾਨਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ,100 ਰੁਪਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 121 ਰੁਪਏ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ / ਵਰਤਮਾਨ ਨਕਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਮੁੱਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, 2 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 121 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅੱਜ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁੱਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਯੋਗ 121 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤ 100 ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ **'ਸਮੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਮੁੱਲ'** ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਜੇ ਪੈਸਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾਈ/ ਮੁਦਰਾਸਫਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁੱਲ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੰਨ ਲਓ ਜੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨ 5% ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 7% ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਰਿਟਰਨ (-2%) ਹੈ ।ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 2 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ, ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ,ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਰਾਸਫਿਤੀ ਦੀ ਦਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਦਰ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਸਕੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ।

ਸੰਦੇਸ਼ 5 { ਜੋਖਮ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨ }

ਕਿਸੀ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਜੋਖਮ ਦੀ ਕੁਝ ਡਿਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਰਿਟਰਨ ਜਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋਖਮ ਉਤਨਾ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ (ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਖੋਣ /ਗੁਆਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਰਿਟਰਨ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋਖਮ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

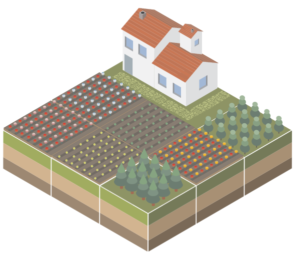

ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਅਰਥਾਤ ਜੋਖਮ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ. ਵਧੇਰੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰੋ!

ਸਾਵਧਾਨ! ਉੱਚ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਰਿਟਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜੋਖਮ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ. ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਗੈਰ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਭਜੋ!

ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰੋ. ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਅਣਜਾਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਅਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੋ !!!

ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਸੀ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਜਾਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ **www.Sachet.rbi.org.in** 'ਤੇ ਜਾਓ।

ਸੰਦੇਸ਼ 6 {ਵਿਭਿੰਨਤਾ (ਡਾਈਵਰਸਿਫਿਕੇਸ਼ਨ)}

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕੀ

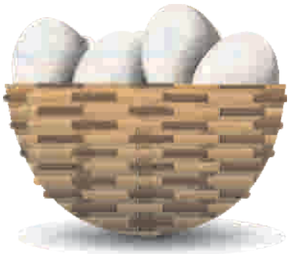

ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅੰਡੇ ਇਕੋ ਹੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਨਾ ਪਾਓ

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਕਿਉਂ

ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼ (ਫੇਮ)

ਬੁਨਿਆਦੀ (ਬੇਸਿਕ) ਬੈਂਕਿੰਗ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਸੰਦੇਸ਼ 7

{ਬਜਟ, ਬਚਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਉਧਾਰ}

ਬਜਟ

ਬਜਟ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਆਸਾਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ (ਭਵਿੱਖ ਦੀ) ਆਮਦਨੀ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਸਾਲਾਨਾ, ਮਾਸਿਕ ਜਾਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਖਿਰ ਬਜਟ ਕਿਉਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ?

ਇੱਕ ਬਜਟ ਯੋਜਨਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਜਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬਜਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ (ਜਾਂ ਘੱਟ) ਖਰਚੇ ਹਨ।

ਬਜਟ ਦਾ ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਚਤ

ਬਚਤ ਕੀ ਹੈ? '

ਬਚਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖਣਾ ਇਕ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ :

ਬਚਤ = ਆਮਦਨੀ – ਖਰਚ ✗

ਖਰਚ = ਆਮਦਨੀ - ਬਚਤ ✓

ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੱਖ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀ ਕੁੱਛ ਖਰਚ ਕਰੋ|

ਕਿੱਥੇ ਬਚਾਈਏ?

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹਨ **ਸੁਰੱਖਿਆ, ਤਰਲਤਾ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨ।**

ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਤ / ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਰਿਟਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਂਡ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਰਲਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਸੌਖਾ ਵੇਚਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਜਮ੍ਹਾਂ, ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਤੇ ਖਰੀਦ-ਵਿਕਰੀ ਵਾਲੇ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤਰਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਉਸ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਕਵਿਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵੱਧ ਜੋਖਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਚਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ

- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬਚਤ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਵਿਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੇਖੋ)।
- ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤਰਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।
- ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਚਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਗਾਓ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜੋਖਮ ਭਰਪੂਰ / ਨਿਯਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਆ ਸਕਦੇ ਹੋ !!!

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਉਧਾਰ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਐਸੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਟਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਚੰਗੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਨਾਮੇ ਰਿਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਲੋਨ ਆਦਿ।

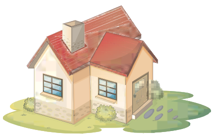

ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ✓

ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ✓

ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ✗

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪੂਰਨ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ✗

ਕਿਸ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਹੈ?

ਨਿਯਮਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ, ਐੱਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀਜ਼. ਅਤੇ ਐਚ.ਐਫ.ਸੀਜ਼. ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਿਯਮਿਤ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਘਾਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਐਸੇ ਏਜੰਟਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਜੋ ਸ਼ੁਲਕ ਲੈ ਕੇ ਲੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਐਚ.ਐਫ.ਸੀ. ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ (ਬੀ.ਸੀ.) ਨਾਲ ਲੈਣ -ਦੇਣ ਕਰੋ।

ਸੰਦੇਸ਼ 8 { ਜਮ੍ਹਾ ਖਾਤੇ }

ਪੈਸਿਵ ਬਨਾਮ ਐਕਟਿਵ ਬਚਤ

ਨਿਯਮਤ ਬਚਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਸਿਵ ਬਚਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਬਚਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਨਾ ਰੱਖੋ!

ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਰੈਕਰਿੰਗ / ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ ਜੋ ਬਿਹਤਰ ਰਿਟਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਅਭਿਆਸ:

- ਖਾਤੇ ਦੀ ਪਾਸਬੁੱਕ / ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ
- ਚੈੱਕ-ਬੁੱਕ (ਜੇ ਲਿਆ ਹੈ) ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ
- ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ (ਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਆਈਡੀ ਅਤੇ ਪਾਸਵਰਡ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ
- ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ (ਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪਿੰਨ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ
- ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਓਟੀਪੀਜ਼ (ਇਕ ਵਾਰ ਦੇ ਪਾਸਵਰਡ) ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ

ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਿਉਂ?

ਇਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਤੇਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ / ਟਰੱਸਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ)ਵਿਚ ਪਈ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈਅਤੇ ਬਚੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

“ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰੋ ”

ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਢਵਾਉਣਾ

ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ / ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਪੂਰਵ-ਪਰਿਪੱਕ ਕਢਵਾਉਣਾ ਲਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਲਵੇਗਾ।

ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਢਵਾਉਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।

ਸੰਦੇਸ਼ 9 { ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ }

ਇੱਕ ਕਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?

- ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ (ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਨੰਬਰ) ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਰੈਡਿਟ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਇਹ ਇਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰੈਡਿਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੈਂਕਾਂ / ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ

ਉੱਚ ਸਕੋਰ ਮਤਲੱਬ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਧੇਰੇ ਸਾਖ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ?

- ਬੈਂਕਾਂ / ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਹਾਡੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ / ਪਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਵਿਆਜ਼ ਦੀ ਦਰ' ਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ

ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਕੋਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

- ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਧਾਰ ਲਓ; ਭਾਵ, ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਉਧਾਰ ਲਓ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਖੁੰਝਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂਸਮੇ ਤੋਂਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੋ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਸੰਦੇਸ਼ 10 ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਵਾਇਤੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਵਿੱਤ ਬੈਂਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੁਆਰਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ

- ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗਾਹਕ 1 ਲੱਖ ਤੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਜਮ੍ਹਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੈਕਰਿੰਗ /ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
- ਏਟੀਐਮ / ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ
- ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ

ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਭੇਜਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਛੋਟੇ ਵਿੱਤ ਬੈਂਕ

ਛੋਟੇ ਵਿੱਤ ਬੈਂਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਅਤੇ ਘੱਟ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਤ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਨਾਲ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਕਾਈਆਂ, ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀਆਂ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਲੋਨ (25 ਲੱਖ ਤੱਕ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਛੋਟੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਕਾਈਆਂ

ਮਾਈਕਰੋ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉੱਦਮ

ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ

ਗੈਰ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ

ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ (ਬੀਸੀ)

ਬੀ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ (ਜਾਂ ਇੱਕ ਏਜੰਟ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ (ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ / ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ / ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬੀ.ਸੀ. ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ
- ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਢਵਾਉਣਾ
- ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਵਾਉਣਾ
- ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ
- ਛੋਟੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਰਜਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਨੋਟ

ਤੁਸੀਂ

- ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੀਸੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਨੇੜਲੀ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸੱਕਦੇ ਹੋ
- ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਬੀਸੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸੱਕਦੇ ਹੋ
- ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਬੀਸੀ ਲੱਭਣ ਲਈ https://www.iba.org.in/bcregistry/ ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸੱਕਦੇ ਹੋ

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ **ਸੰਦੇਸ਼** (ਫੇਮ)

ਡਿਜੀਟਲ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਸੰਦੇਸ਼ 11 { ਪ੍ਰਚੂਨ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣਾ }

ਐਨ.ਈ.ਐਫ.ਟੀ., ਆਰ.ਟੀ.ਜੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਮ.ਪੀ.ਐਸ. ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਚੂਨ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਖੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਨ ਲਾਈਨ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ	ਐਨ.ਈ.ਐਫ.ਟੀ.	ਆਰ.ਟੀ.ਜੀ.ਐੱਸ.	ਆਈ.ਐਮ.ਪੀ.ਐਸ.
ਪੈਸੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਲਈ ਲਿੱਤਾ ਸਮਾਂ	ਕੁਝ ਘੰਟੇ	ਤੁਰੰਤ	ਤੁਰੰਤ
ਗਾਹਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 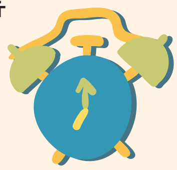	24/7-24 ਘੰਟੇ ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਵੀਕੈਂਡ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ	24/7-24 ਘੰਟੇ ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਵੀਕੈਂਡ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ	24/7 — ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਵੀਕੈਂਡ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ
ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ 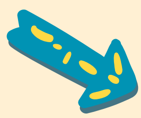	ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਮਰ ਨਹੀਂ	2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ	ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰਕਮ ਨਹੀਂ
ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਜੋ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ	ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ	ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ	2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ

ਸੰਦੇਸ਼ 12 { ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਪੇਮੇਂਟਸ ਇੰਟਰਫੇਸ }

ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਪੇਮੇਂਟਸ ਇੰਟਰਫੇਸ ਜਾਂ ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਜਿਸਦੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਤੁਸੀ ਭੀਮ ਐਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਐਪ ਜਾਂ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਐਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਜਰੂਰਤਾਂ:

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ, ਉਸ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਇਕ ਬਾਰ ਜਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਯੂਪੀਆਈ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਰਗਰਮ ਕਰੀਏ

- ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ 'ਤੇ ਐਪ ਨੂੰ ਡਾਊਨ ਲੋਡ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਲਿੰਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਐਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਪਿੰਨ ਬਣਾਓ
- ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ: ਆਪਣੇ ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਪਿੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਲਾਭ ਪਾਤਰੀ ਦੇ ਵਰਚੁਅਲ ਐਡਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਜੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਰਚੁਅਲ ਐਡਰੈੱਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਲਾਭ ਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਐਸ.ਸੀ. ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਨੰਬਰ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ

- ਤੁਰੰਤ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 24/7, 365 ਦਿਨ ਪੈਸਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਵਰਚੁਅਲ ਆਈਡੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ

ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ 'ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ

- ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਐਪ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਰੱਖੋ
- ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਪਾਰੀ / ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ
- ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਕਮ ਅਤੇ ਲਾਭ ਪਾਤਰੀ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ

ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

- ਆਪਣਾ ਪਿੰਨ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੋ
- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ / ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਪੈਸੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੋ

ਸੰਦੇਸ਼ 13

ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ

ਆਨਲਾਈਨ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ

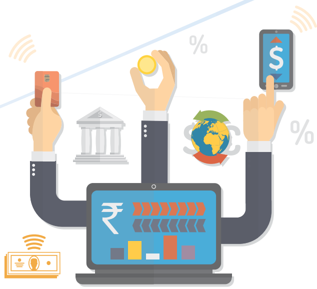

ਕੀ ਕਰੋ

- ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਐਚ.ਟੀ.ਟੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ (ਐੱਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ) ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬ੍ਰਾਉਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਯੂਆਰਐਲ ਟਾਈਪ ਕਰੋ. ਯੂ.ਆਰ.ਐਲ. ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਲਾਕ) ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ (ਚਿੱਤਰ)
- ਐਲਫਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਅੱਖਰਾਂ (#, *, @, $ ਆਦਿ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸਵਰਡ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਓ ਤਾਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾ ਸਕਣ
- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣਾ ਪਾਸਵਰਡ ਬਦਲਦੇ ਹੋ
- ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੇਂ ਵਰਜ਼ਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਐਪਸ (ਬੈਂਕਾਂ, ਗੈਰ- ਬੈਂਕਾਂ, ਵਾਲੈਟ, ਪਾਸਵਰਡ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਰੱਖੋ
- ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਈਮੇਲ ਆਈਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਐੱਸ.ਐਮ.ਐੱਸ. / ਈ-ਮੇਲ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਣ / ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਤੁਰੰਤ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ

ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ

- ਕਦੇ ਵੀ ਆਨਲਾਈਨ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਕਰੋ.
- ਕਦੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੇ ਲੌਗਇਨ ਕਰੈਡੇਨਸ਼ਲ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਹਿਤ (ਨਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ) ਪੋਰਟਲਜ਼ / ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਰੈਡੇਨਸ਼ਲ ਦਰਜ਼ / ਸਟੋਰ ਨਾ ਕਰੋ
- ਸਰਵਜਨਕ ਡਿਵਾਈਸਾਂ, ਸਾਈਬਰ ਕੈਫੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ / ਮੁਫਤ ਵਾਈਫਾਈ ਰਾਹੀਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ / ਖੁੱਲੇ ਨੈਟਵਰਕ 'ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ
- ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਿੰਨ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਆਈ.ਡੀ., ਪਾਸਵਰਡ ਅਤੇ ਓ.ਟੀ.ਪੀ. ਕਿਸੇ ਨਾਲ (ਬੈਂਕ ਸਟਾਫ ਸਮੇਤ)ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੋ

ਸੰਦੇਸ਼ 14 ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ

ਜੇ ਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜ ਛਾੜ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖਤ **ਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ**, ਨੋਟ ਕਰੋ

✓ ਕੀ ਕਰੋ

- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚੁੰਬਕੀ ਸਟ੍ਰਿਪ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਈ.ਐਮ.ਵੀ. ਚਿੱਪ ਅਤੇ ਪਿਨ ਅਧਾਰਤ ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ (ਚੁੰਬਕੀ ਸਟਰਿੱਪ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ)
- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪਿੰਨ ਦਾਖਲ ਕਰਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਵਾਈਪ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕੈਮਰੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਕੈਮਿੰਗ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਤੇ ਪਿੰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਦੇਖੇ। ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੀਪੈਡ ਨੂੰ ਢਕਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਨ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸ ਹੈ
- ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
- ਲੈਣ-ਦੇਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਡ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
- ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰੋ
- ਜੇ ਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜ ਛਾੜ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਨੋਟ:
ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਸਫਲ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਦੇਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆਓ। 'ਤੇ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀ + 5 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਸਫਲ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੀ ਨਾ ਕਰੋ

- ਆਪਣੇ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵੇ (ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ, ਐਕਸਪਾਇਰੀ ਡੇਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਵੀ.ਵੀ. ਆਦਿ) ਅਤੇ ਪਿੰਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੋ
- ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਰਡ ਨਾ ਛੱਡੋ
- ਆਪਣਾ ਓ.ਟੀ.ਪੀ. ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੋ
- ਕਾਰਡ ਤੇ ਕਦੇ ਆਪਣਾ ਪਿੰਨ ਨਾ ਲਿਖੋ

ਸੰਦੇਸ਼ 15 ਧੋਖਾਧੜੀ (ਡਿਜੀਟਲ) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਗਾਹਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ / ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ

- ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ / ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਤ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ ਗ਼ਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੀ ਦੀ ਵੀ ਹੋਵੇ
- ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਗਾਓਂਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਬੈਂਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿਣਾ ਪਏਗਾ

- ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ / ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ
- ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
- ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਗਾਹਕ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ 10 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਾਹਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਸੀਮਤ ਦੇਣਦਾਰੀ

- ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗਾਹਕ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੈ (ਪਾਸਵਰਡ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ) ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਹਕ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
- ਜੇ ਗਾਹਕ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ 3 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ), ਗਾਹਕ ਦੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਾਹਕ ਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਚਾਰ ਤੋਂ ਸੱਤ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦਾ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗਾਹਕ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ, ਗਾਹਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੌਦੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਖਾਤੇ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਅਧਿਕਤਮ ਦੇਣਦਾਰੀ
• ਬੀ.ਐਸ.ਬੀ.ਡੀ. ਖਾਤੇ	₹5000/-
• ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਐਸ.ਬੀ. ਖਾਤੇ • ਪੂਰਵ-ਅਦਾਇਗੀ ਭੁਗਤਾਨ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਉਪਹਾਰ ਕਾਰਡ • ਐਮਐਸਐਮਈ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ / ਨਕਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ / ਓਵਰ ਡ੍ਰਾਫਟ ਖਾਤੇ • ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਔਸਤ ਜਮਾ (ਪਿਛਲੇ 365 ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਘਟਨਾ) / 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ / ਨਕਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ / ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਖਾਤੇ • 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ	₹10000/-
• ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ / ਨਕਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ / ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਖਾਤੇ • 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ	₹25000/-

ਸਾਵਧਾਨ!

ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਰਥਾਤ, ਆਪਣਾ ਪਾਸ ਵਰਡ, ਪਿੰਨ, ਓ.ਟੀ.ਪੀ., ਆਦਿ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿਣਾ ਪਏਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਧੋਖਾਧੜੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਰੰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਰੱਖੋ.

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼, ਫੇਮ

ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਸੰਦੇਸ਼ 16 { ਮਿਸ-ਸੈਲਿੰਗ }

ਯਾਦ ਰੱਖੋ

- ਬੱਚਤ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਬੀਮਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇਕਰੋ
- ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਤਪਾਦ ਤਾਂ ਹੀ ਲਓ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ! ਬੈਂਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ!
- ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਖਾਲੀ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ
- ਜੇ ਬੈਂਕ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ਰਤਾਂ / ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਝਿਜਕੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ (ਸੰਦੇਸ਼ 19 ਵੇਖੋ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ

ਸੰਦੇਸ਼ 17 { ਸਚੇਤ ਪੋਰਟਲ }

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਕਮਾਏ
ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਤੁਹਾਡੇ
ਪੈਸੇ ਲੈਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!

ਰਿਟਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ,
ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਮੂਲਧਨ
ਵੀ ਚਲਾ ਗਇਆ!

ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

- ਸਿਰਫ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ., ਸੇ.ਬੀ., ਆਈ.ਆਰ.ਡੀ.ਏ.ਆਈ., ਪੀ.ਐਫ.ਆਰ.ਡੀ.ਏ. ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰੋ.
- ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਟਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਵੋ; ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
- ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਲੋਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰਿਣ ਨਾ ਲਓ. ਉਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਫੀਸਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ!

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇਣ ਲਈ www.sachet.rbi.org.in 'ਤੇ ਜਾਓ

ਸੰਦੇਸ਼ 18 { ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣਾ ? }

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ ਮੁਫ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਫਤ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲਾਟਰੀ ਦਾ ਇਨਾਮੀ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੇ, ਫਿਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਰੁਕੋ ਅਤੇ ਸੋਚੋ-ਕਿਉਂ ? ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ / ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

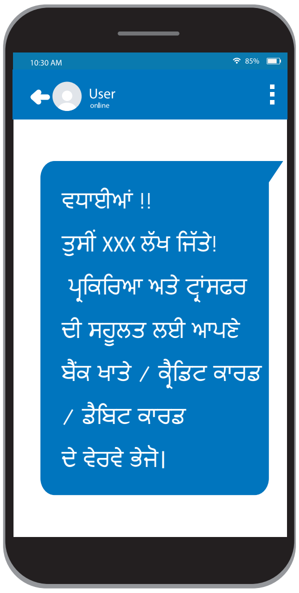

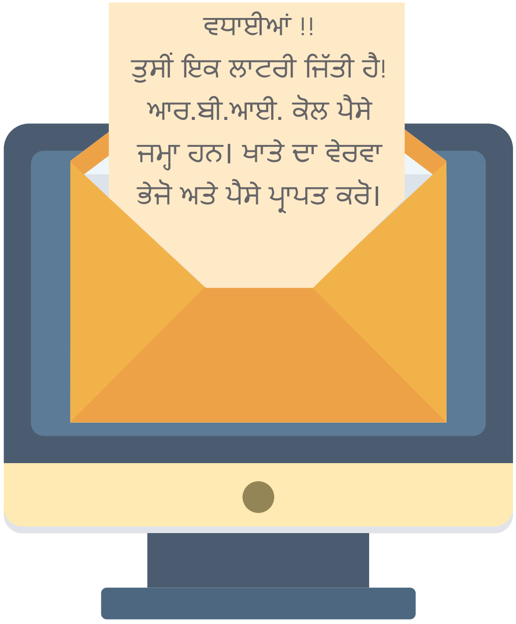

ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਬਣੋ ! ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ:

- ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. / ਬੈਂਕ ਕਦੇ ਵੀ ਈਮੇਲ / ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ / ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ / ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵੇਰਵਾ; ਪਿੰਨ ਅਤੇ ਓ.ਟੀ.ਪੀ. ਆਦਿ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ
- ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਚਤ ਖਾਤਾ / ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ / ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਹੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ / ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਨਕਲੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ.
ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੇਰਵੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਵੋ।

ਆਰਬੀਆਈ ਕਹਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈਸੇ

ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੀਡੀਆ ਜਨਤਾ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਭਿਆਨ (ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ., ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਸਐਮਐਸ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ, ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. **"ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.ਸੇ. "** “ਆਈਡੀ ਤੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਦਾ ਹੈ।
ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, **14440** ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਸੰਦੇਸ਼ 19 { ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਸਿਸਟਮ }

ਬੈਂਕਾਂ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋਕਪਾਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਮੁਕਤ ਤੰਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(https://rbi.org.in/Scripts/Complaints.aspx or cms.rbi.org.in).

भारतीय रिज़र्व बैंक
Reserve Bank of India
India's Central Bank

शिकायत प्रबंध प्रणाली
Complaint Management System

ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ:

- ਸਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
- ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੇ 1 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹੱਲ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ(ਜਵਾਬ ਦੇ 1 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ)ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੋਕਪਾਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਯਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ / ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ / ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ / ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ
- ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿਚ ਸੀ.ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਕਦੋਂ?

- ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ 1 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਸਟਮ ਭਾਗੀਦਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾਹੈ
- ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂਹੋ

ਕਿਥੇ?

- ਸ਼ਾਖਾ/ਬੈਂਕ ਦੇ ਪੰਜੀਕ੍ਰਿਤ/ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ./ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਗੀ ਜਿਸ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਆਂਦੇ ਹਨ।
  (https://rbi.org.in/Scripts/Complaints.aspx or cms.rbi.org.in).

ਕਿਵੇਂ?

- ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪੋਰਟਲ (cms.rbi.org.in) ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਜਾਂ ਪੋਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰੋ.
- ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵੇ (ਪਤਾ, ਈ-ਮੇਲ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ) ਅਤੇ ਬੈਂਕ / ਐਨ.ਬੀ.ਐਫ.ਸੀ. / ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ
- ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸੁਭਾਅ, ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੱਥੀ ਕਰੋ

ਵਧੇਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਵੇਖੋ:

https://rbi.org.in/Scripts/Complaints.aspx or cms.rbi.org.in

ਸੰਦੇਸ਼ 20 ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਸੀ.ਐੱਮ.ਐੱਸ.)

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ cms.rbi.org.in. ਪੋਰਟਲ 'ਤੇ ਲਾਗਇਨ ਕਰੋ। ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਵੈੱਬ ਪੇਜ ਦਾ ਸਕ੍ਰੀਨਸ਼ਾਟ ਹੇਠਾਂ ਹੈ :

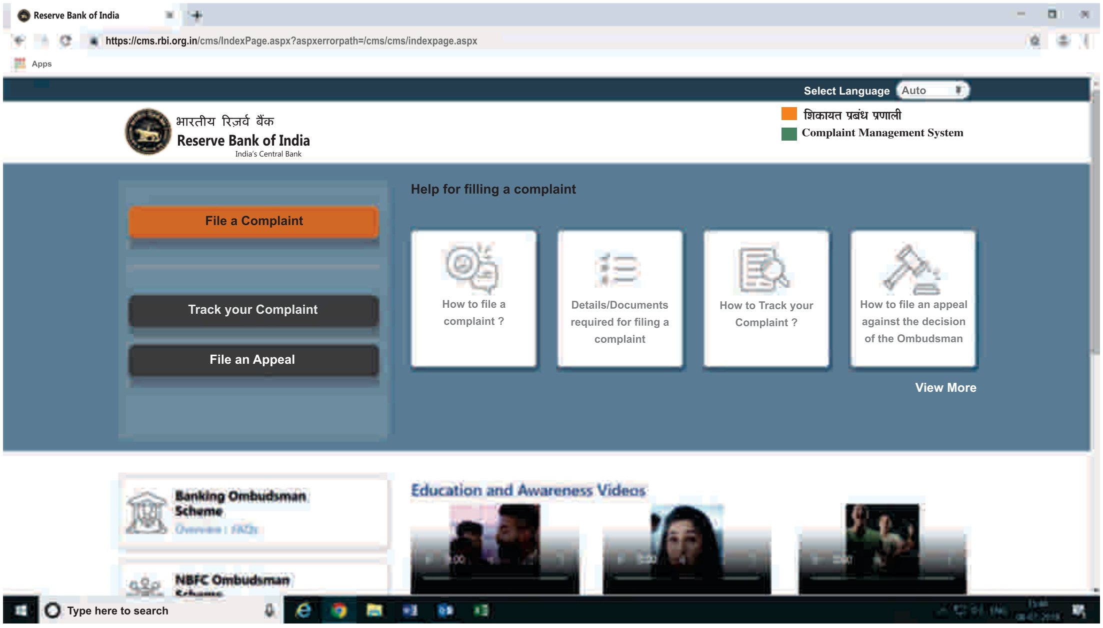

ਪੋਰਟਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਵੇਂ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਲੇ ਵੀ ਡਿਓਜ਼ ਹਨ.

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. / ਈ.ਮੇਲ. ਦੁਆਰਾ ਇਕਦਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨਲਾਈਨ ਟਰੈਕਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ.

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਰਟਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ.

ਪੋਰਟਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਹਨ.

ਵਿੱਤੀ ਸ਼ਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

10 ਵੀਂ ਮੰਜਿਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਦਫਤਰ

ਮੁੰਬਈ 400001, ਭਾਰਤ